

**የፌዴራል መንግሥት የዕቃና የአገልግሎት ዋጋ
መመሪያ ቁጥር 1/2003**

**ገንዘብና ኢኮኖሚ ልማት ሚኒስቴር
ታህሳስ 2003 ዓ.ም**

**የፌዴራል መንግሥት የዕቃና የአገልግሎት ዋጋ
መመሪያ ቁጥር 1/2003**

1 አውጭው ባለሥልጣን

የገንዘብና ኢኮኖሚ ልማት ሚኒስቴር በፋይናንስ አስተዳደር አዋጅ ቁጥር 648/2001 አንቀጽ 75 እና በፋይናንስ አስተዳደር ደንብ ቁጥር 190/2002 አንቀጽ 13 በተሰጠው ሥልጣን መሠረት ይህን መመሪያ አውጥቷል።

2 አጭር ርዕስ

ይህ መመሪያ "የፌዴራል መንግሥት የዕቃና የአገልግሎት ዋጋ መመሪያ ቁጥር 1/2003" ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል።

3 ትርጓሜ

የቃሉ አግባብ ሌላ ትርጉም የሚያስጠው ካልሆነ በስተቀር በዚህ መመሪያ ውስጥ ያሉ ቃላትና ሃረጎች በመንግሥት የፋይናንስ አስተዳደር አዋጅ ቁጥር 648/2001 እና በፋይናንስ አስተዳደር ደንብ ቁጥር 190/2002 የተሰጣቸውን ትርጉም ይይዛሉ። ከዚህ በተጨማሪም በዚህ መመሪያ ውስጥ፡-

1. "ዕቃና አገልግሎት" ማለት የመንግሥት መስሪያ ቤቶች ለጎብረተሰቡ በቋሚነት የሚያቀርቡት ዕቃ፣ የሚሰጡት አገልግሎት እና የሚያዘጋጁት መገልገያ ነው።
2. "ሙሉ ኢኮኖሚያዊ ወጪ" ማለት የመንግሥት መስሪያ ቤቶች ለጎብረተሰቡ በቋሚነት ለሚያቀርቡት ዕቃ ወይም ለሚሰጡት አገልግሎት የሚያደርጉት ቀጥተኛ እና ቀጥተኛ ያልሆኑ ወጪ ነው።

4 የተፈጻሚነት ወሰን

1. ይህ መመሪያ በፋይናንስ አስተዳደር አዋጅ ቁጥር 648/2001 አንቀጽ 2 ንዑስ አንቀጽ 15 የመንግሥት መስሪያ ቤቶች ተብለው በተመለከቱት ሁሉ ላይ ተፈጻሚ ይሆናል።

2. ይህ መመሪያ ተፈጻሚ የሚሆነው የመንግሥት መስሪያ ቤቶች በሚሸጡባቸው ዕቃዎች እና በሚሰጧቸው አገልግሎቶች ተጠቃሚ በሆነው የሕብረተሰብ ክፍል ላይ ነው።

3. ይህ መመሪያ አግባብ ባለው ሕግ ስልጣን ከተሰጣቸው በስተቀር አንድ የመንግሥት መስሪያ ቤት ለሌላ የመንግሥት መስሪያ ቤት ወይም በአንድ የመንግሥት መስሪያ ቤት ውስጥ አንድ የሥራ ክፍል ለሌላው የሚያቀርበው ዕቃና የሚሰጠውን አገልግሎት አይመለከትም።

5 አጠቃላይ መርህ እና ፖሊሲ

1. መርህ

የዕቃዎችና የአገልግሎቶች ክፍያ በፍላጎትና አቅርቦት ላይ የተመሠረተን የገበያ ስርዓት እንዲከተል በማድረግ የማህበረሰቡን የመክፈል አቅም ባገናዘበ መልኩ የሃብት አጠቃቀም ማሳደግን ታሳቢ በማድረግ ይወሰናል።

2. ፖሊሲ

ሀ. የመንግሥት መስሪያ ቤቶች የሚያቀርቡት ዕቃና አገልግሎት ወጪ የሚሸፈነው ተጠቃሚ በሆነው የሕብረተሰብ ክፍል ነው። የክፍያው መጠንም በሚኒስትሮች ምክር ቤት በሚሰጥ የፖሊሲ ውሳኔ መሠረት የሚፈጸም ይሆናል።

ለ. የመንግሥት መስሪያ ቤቶች ለሚያቀርቡት ዕቃ እና አገልግሎት የሚያስፈልገው የወጪ ጫና በአጠቃላይ የግብር ክፋዩ ንብረተሰብ ላይ ከሚያርፍ ይልቅ የዕቃው እና የአገልግሎቱ ቀጥተኛ ተጠቃሚ በሆነው የንብረተሰብ ክፍል ላይ የሚያርፍበትን መንገድ መፈለግ አለባቸው።

6 የክፍያ ተመን ዕቅድ ስለማውጣትና በየጊዜው ስለሚታይበት ሁኔታ

1. የመንግሥት መስሪያ ቤቶች በመሰብሰብ ላይ የሚገኙትን የዕቃና የአገልግሎት ክፍያ ባህርይ፣ በቂነትና ተገቢነት እንዲሁም የዕቃና

አገልግሎት የሥርጭት አድማስ ደረጃ፣ ሚኒስቴሩ በሚወስነው የጊዜ ገደብ ለሚኒስቴሩ ማሳወቅ ወይም ማቅረብ አለባቸው።

2. የመንግሥት መስሪያ ቤቶች በሚሸጧቸው ዕቃዎች ወይም በሚሰጧቸው አገልግሎቶች ላይ የሚያደርጉትን የዋጋ ማሻሻያ ወይም አዲስ ተመን፣ እንዲሁም የዋጋው ማሻሻያ ወይም አዲስ ተመን ስራ ላይ ሊውል የሚችል መሆኑንና፣ የዕቃውን ወይም የአገልግሎቱን የስርጭት አድማስ በሚመለከት ለሚኒስቴሩ የውሳኔ ሀሳብ ማቅረብ አለባቸው። የሚያቀርቡትም የውሳኔ ሃሳብ የሚከተሉትን ግምት ውስጥ ማስገባት አለበት።

ሀ. እያንዳንዱን ዕቃ ለማቅረብና አገልግሎቱን ለመስጠት የሚያስፈልገውን ወጪ በሚመለከት ትክክለኛ እና ወቅታዊ መረጃ መጠቀም፤

ለ. መስሪያ ቤቱ ከሚሰጧቸው አገልግሎቶች ወይም ከሚሸጧቸው ዕቃዎች ውስጥ ክፍያ የሚጠየቅባቸውን ዕቃዎችና አገልግሎቶች በቀላሉ እና ግልጽ በሆነ ሁኔታ ለማወቅ እንዲሁም በዕቃውና በአገልግሎቱ ተጠቃሚ የሚሆነው እያንዳንዱ ሰው በአገልግሎቱ በምን ያህል መጠን እንደሚጠቀም ለማወቅ የሚቻል መሆኑን፤

ሐ. በዕቃው ወይም በአገልግሎቱ ላይ የሚከፈለው ዋጋ የተተመነበት ጊዜና ወደፊት ሊያስከትል የሚችለውን ውጤት ጨምሮ ክፍያው ገቢ በማመንጨትና ወጪ በመጋራት ረገድ ያለውን አቅም፤

መ. ከዕቃውና አገልግሎቱ ዋጋ፣ ካለው የጥራት ደረጃ፣ ከተጠቃሚው ፍላጎት እና ዕቃውና አገልግሎቱ የተጠቃሚውን ፍላጎት በማሟላት ረገድ ካለው ብቃት አንጻር ተጠቃሚው ለዕቃውና ለአገልግሎቱ የሚጠየቀውን ዋጋ ለመክፈል ያለውን አቅም፤ እና

ሠ. ክፍያውን ለማስተዳደር ቀላል መሆኑን እና የዕቃና የአገልግሎቱን ክፍያ ለመሰብሰብ የሚደረገው ወጪ፤

3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 2 የተዘረዘሩት እንደተጠበቁ ሆነው የመንግሥት መስሪያ ቤቶች፡-

ሀ. ለጎብረተሰቡ ከሚያቀርቧቸው ዕቃዎችና ከሚሰጧቸው አገልግሎቶች ውስጥ ክፍያ የማይጠየቅባቸውን ዕቃዎችና አገልግሎቶች በሚመለከት ክፍያ እንዲጠየቅ ቢደረግ በሥራ ላይ መዋል ስለመቻሉ፣ ስለአስፈላጊነቱ ግምገማና ጥናት ማካሄድ፣

ለ. በእነዚህ ዕቃዎችና አገልግሎቶች ላይ ክፍያ ለመጠየቅ መስሪያ ቤቱ አዲስ የሕግ ሥልጣን ያስፈልገው እንደሆነ ማጣራት አለባቸው፣

7 የዕቃና የአገልግሎት ክፍያ ዕቅድ ስለመንደፍ

1. የሚኒስትሮች ምክር ቤት ወይም የሕዝብ ተወካዮች ምክር ቤት፣ በሕግ የተደነገገውን መሠረት በማድረግ ወይም በፖሊሲ ምክንያቶች በተለየ ሁኔታ እንደአስፈላጊነቱ እንዲፈጸም ካልወሰነ በስተቀር በመርህ ደረጃ የመንግሥት መስሪያ ቤቶች ለሚሰጡት አገልግሎትና ለሚያቀርቡት ዕቃ የሚደረገውን ወጪ በቀጥታ የዕቃውና የአገልግሎቱ ተጠቃሚ የሆነው የሕብረተሰብ ክፍል መሸፈን አለበት።
2. በመንግሥት የሚደረገውን ድጎማ ደረጃ በደረጃ ለማስቀረት እንዲቻል ወጪው በዕቃና በአገልግሎት ክፍያ መልክ ሊተካ የሚችልበት በግልጽ የሚታወቅ ዕቅድ ሊኖር የሚገባ ሲሆን፣ የዕቃና የአገልግሎት ክፍያው መጠን ወጪውን ለመሸፈን ከተዘረጋው የክፍያ ሥርዓት ጋር የተጣጣመ መሆን አለበት።
3. የመንግሥት መስሪያ ቤቶች በዚህ መመሪያ አንቀጽ 6 በተመለከተው መሠረት የዕቃና የአገልግሎት ክፍያዎችን እንደገና በሚያዩበት ጊዜ ለእያንዳንዱ አገልግሎት በአማራጭነት የተወሰደውን ወጪን ለመሸፈን የሚያስችለውን ዕቅድ በሚመለከት የውሳኔ ሃሳብ ማቅረብ እና ይህ ዕቅድ የተመረጠበትን ምክንያት ማስረዳት አለባቸው።
4. የሚኒስትሮች ምክር ቤት የውሳኔ ሃሳብ የቀረበበትን ወይም ሌላ ለዕቃና ለአገልግሎት የተደረገውን ወጪ ለመሸፈን የሚያስችል ዕቅድ ካፀደቀ፣ የሚኒስትሮች ምክር ቤት በተለየ ሁኔታ ካልወሰነ በስተቀር በተከታታይ

ማሻሻያዎች የዕቃና የአገልግሎት ክፍያው መጠን የተመረጠውን ዕቅድ መሠረት በማድረግ ይወሰናል።

5. የመንግሥት መስሪያ ቤቶች የዕቃና የአገልግሎት ክፍያ የውሳኔ ሃሳብ በሚኒስቴሩ ተደግፎ ቀርቦ በሚኒስትሮች ምክር ቤት በተለየ ሁኔታ ካልተወሰነ በስተቀር ከዕቃና ከአገልግሎት ክፍያ የሚገኘው ገቢ ዕቃውን ለማቅረብ እና አገልግሎቱን ለመስጠት ከተደረገው ወጪ በላይ እንዲሆን በሚያስችል ሁኔታ ክፍያ ሊጣል አይችልም።

8 ክፍያ እንደገና የሚታይበት የጊዜ ሠሌዳ

የመንግሥት መስሪያ ቤቶች በየዓመቱ ወይም ሚኒስቴሩ በሚወስነው የጊዜ ሰሌዳ መሠረት የዕቃና የአገልግሎት ክፍያዎችን እንደገና ማየት እና ያወጡትን ወጪና የሚያስከፍሉትን ክፍያ የሚገልጽ ሪፖርት ማቅረብ አለባቸው። ይህንን በተመለከተ ሚኒስቴሩ የመንግሥት መስሪያ ቤቶችን ሊጠይቅ ይችላል።

9 መጽደቅ

1. የመንግሥት መስሪያ ቤቶች አዳዲስ የዕቃና የአገልግሎት ክፍያዎችን እና በነባር ክፍያዎች ላይ ሊደረግ የሚገባውን ለውጥ በሚመለከት ያላቸው የውሳኔ ሃሳብ በሚኒስቴሩ በኩል ለሚኒስትሮች ምክር ቤት ቀርቦ እንዲፀድቅ ማድረግ አለባቸው።
2. ሚኒስቴሩ አስፈላጊ ሆኖ ሲያገኘው በቀረበው የውሳኔ ሃሳብ ላይ የራሱን አስተያየት ሊያክል ይችላል።
3. ከላይ በንዑስ አንቀጽ 9/1 የተጠቀሰው ቢኖርም የመንግሥት መስሪያ ቤቶች ለሕብረተሰቡ የሚያቀርቡት ዕቃና የሚሰጡት አገልግሎት በመደበኛነት የሚከናወን ካልሆነ ወይም ለዕቃው እና ለአገልግሎቱ የሚጠየቀው የተናጠል ዋጋ ከብር 50.00 /ሃምሳ ብር/ የማይበልጥ ከሆነ የክፍያው ልክ ለሚኒስቴሩ በማቅረብ ሊያፀድቁ ይችላሉ።

0 የዕቃዎችንና የአገልግሎቶችን ደረጃ ስለመወሰን

1. አዳዲስ የዕቃ እና የአገልግሎት ክፍያዎችን መወሰን ሲያስፈልግ መጀመሪያ የዕቃና የአገልግሎት ክፍያው ደረጃ የሚወሰንበትን መመዘኛዎች ማውጣት ያስፈልጋል።
2. የዕቃውና የአገልግሎቱ ተፈጻሚነት አድማስ እና ደረጃ በሕግ የተወሰነ ሲሆን፣ በተጠቀሰው ሕግ ላይ የተዘረዘሩት መሠረተ ሐሳቦች ለዚህ መመሪያ አፈጻጸም እንደ አግባብነታቸው ተፈጻሚ ይሆናሉ።
3. የዕቃውና የአገልግሎቱ ተፈጻሚነት አድማስ እና ደረጃ በሕግ ያልተወሰነ ሲሆን፣ የመንግሥት መስሪያ ቤቶች ከዚህ በታች በተመለከተው ይመራሉ።
  - ሀ. ዕቃውና አገልግሎቱ ከሚመለከተው የመንግሥት መስሪያ ቤት ሌሎች ተግባራት እና አገልግሎቶች በቀላሉ ሊለይ እና ሊታወቅ የሚችል ራሱን የቻለ ተግባር ወይም እንቅስቃሴ መሆኑ፣
  - ለ. እያንዳንዱ ተጠቃሚ ያገኘው ዕቃና አገልግሎት መጠን ተለይቶ ሊመዘገብ እና ሊለካ የሚችል መሆኑ፣
  - ሐ. የዕቃውና የአገልግሎቱ ባህርይ እያንዳንዱ ተጠቃሚ ባገኘው አገልግሎት መጠን ክፍያ መጠየቅ የሚያስችል መሆኑ፣
  - መ. በወጪ ስሌቱ መሠረት ዕቃውንና አገልግሎቱን ለመስጠት በተደረገው ወጪ ላይ ብቻ የተመሠረተ ሲሆን የመንግሥት መስሪያ ቤቱ ለሌሎች ተግባራትና አገልግሎቶች ከሚደረገው ወጪ የሚለይ መሆኑ፣
  - ሠ. ለአንድ ዓይነት ዕቃና አገልግሎት በጥራት ደረጃው የተለያየ ክፍያ መጠየቅ የሚቻልበት መንገድ መፈለግ፣ እና
  - ረ. የመንግሥት መስሪያ ቤቶች ያላቸው የአቅም ውስንነት ሊሰጡ በሚችሉት ዕቃና አገልግሎት ብዛት ላይ ተጽዕኖ ሊያሳድር እንደሚችል ከግምት ውስጥ ማስገባት አለባቸው።

01 ወጪ መጠን ላይ ጫና ያላቸው ሁኔታዎችና ወጪን ማስላት

1. የዕቃና አገልግሎት ክፍያ ዕቅድ እና የክፍያ ፖሊሲ በሥራ ላይ እንዲውል የተደረገ ወይም የሚደረግ ቢሆንም በመርህ ደረጃ ዕቃውን ለማቅረብና አገልግሎቱን ለመስጠት የተደረገው ሙሉ ኢኮኖሚያዊ ወጪ መታወቅ ይኖርበታል።

2. የዕቃና አገልግሎት ወጪ ስሌት ዕቃውን ከማቅረብና አገልግሎቱን ከመስጠት ጋር በተያያዘ የተደረገውን ቀጥተኛ ወጪ እና ከመሥሪያ ቤቱ ጠቅላላ ወጪ ውስጥ እነዚህን ተግባራት ለመደገፍ የተከናወኑ ተግባራት ድርሻ የሆነውን ቀጥተኛ ያልሆነ ወጪ ማካተት ይኖርበታል።

3. የመንግሥት መስሪያ ቤቶች በበጀት ዓመቱ ውስጥ ለዕቃውና ለአገልግሎቱ የሚደረገውን የወጪ ግምት በሚሠሩበት ጊዜ የሚከተሉትን ጨምረው ማሰብ ይኖርባቸዋል።

ሀ. በወቅቱ ባለው የወጪ መጠን ላይ ጭማሪን ወይም ቅናሽን ሊያስከትሉ የሚችሉ እንደ ቴሌፎን እና ፖስታ አገልግሎት የመሳሰሉትን ክፍያ ላይ ለውጥ እንደሚደረግ በማስታወቂያ ከተገለፀ እና በክፍያ ላይ በሚደረግ ድርድር ተቀባይነት ያገኘ የክፍያ መጠን፤

ለ. አገልግሎቱን ለመስጠት አስፈላጊ በሆኑ ዕቃዎች ላይ ሊያጋጥም የሚችለውን የዋጋ ውጣ ውረድ ከግምት ውስጥ ማስገባት የሚኖርበት ሲሆን፤ የሚቻል እስከሆነ ድረስ የአገልግሎቱን የወጪ መሠረት የሚያሳይ የዋጋ አመልካች እንዲኖር፤ ይህንን ማደረግ የማይቻል ከሆነ ደግሞ የመንግሥት መስሪያ ቤቶች ከሚኒስቴሩ ምክር ማግኘት ይችላሉ፤

ሐ. ለዕቃውና ለአገልግሎቱ ይኖራል ተብሎ በሚገመተው ፍላጎት ምክንያት አገልግሎቱን ለመስጠት ወይም ለማሠራጨት የሚደረገው ወጪ

መጨመር ወይም መቀነስ ለውሳኔ የቀረበውን የዕቃና የአገልግሎት ክፍያ መጠን፤

02 አገልግሎቱ የሚኖረውን ተፈላጊነት ስለመገመት

1. የመንግሥት መስሪያ ቤቶች በዕቃና አገልግሎት ላይ ከተተመነው ክፍያ መጠን እንዲሁም ከሚሰጠው ዕቃና አገልግሎት ጥራት በተጨማሪ ተጠቃሚዎች ለአንድ ዕቃና ለአንድ አገልግሎት ለመክፈል የሚችሉትን ዋጋ የሚወስኑ ሌሎች ሁኔታዎች ማወቅ ይኖርባቸዋል።
2. የመንግሥት መስሪያ ቤቶች ወጪን ለመሸፈን የሚያስችለውን ዕቅድና እና በሥራ ላይ ሊውል ስለሚገባው የዕቃና የአገልግሎት ክፍያ መጠን የውሳኔ ሃሳብ ሲያዘጋጁ በዕቃና አገልግሎት ክፍያ ላይ ጭማሪ ቢደረግ በተጠቃሚው ፍላጎት እና በመንግሥት ገቢ መጠን ላይ የሚኖረውን ውጤት ለመገመት፤ የሚከተሉትን በጥንቃቄ ማየት አለባቸው።

ሀ. ባለፉት ጊዜያት ለዕቃውና ለአገልግሎቱ የነበረው ፍላጎት የተከተለው አቅጣጫ እና አቅጣጫውን በማስያዝ ረገድ ወሳኝነት የነበራቸውን ሁኔታዎች፤

ለ በዕቃውና በአገልግሎቱ ክፍያ ላይ ጭማሪ ቢደረግ ወይም አዲስ ክፍያ ቢጣል የተጠቃሚዎችን የመክፈል አቅም ጨምሮ በተጠቃሚዎች የፍላጎት መጠን ላይ ተፅዕኖ ሊያስከትሉ የሚችሉትን የማህበራዊና የኢኮኖሚ ሁኔታዎች፤

ሐ. የአገልግሎቱ የወቅቱ ጥራትና ብቃት ደረጃ በዕቃውና በአገልግሎቱ ክፍያ መጠን ላይ ጭማሪ ቢደረግ ወይም አዲስ ክፍያ ቢጣል በተጠቃሚዎች የመክፈል ፈቃደኝነት እና የመክፈል ችሎታ ላይ የሚያስከትለውን ተፅዕኖ፤

3. በአጠቃላይ የመንግሥት መስሪያ ቤቶች ወጪን ለመሸፈን የሚያስችልን ዕቅድ በሚመለከት የውሳኔ ሃሳብ ሲያዘጋጁ በሌሎች የመንግሥት ፖሊሲዎች፤ በመንግሥት የፍላጎት ቅደም ተከተል ላይ የሚያስከትለውን ውጤት ከግምት ውስጥ ማስገባት ይኖርባቸዋል።

03 ለሕዝብ ስለማስተዋወቅ፣

የመንግሥት መስሪያ ቤቶች በሥራ ላይ እንዲውሉ የተፈቀዱ አዳዲስ፣ እንዲሁም የተሻሻሉና ነባር የዕቃና የአገልግሎት ክፍያዎች ላይ የተደረጉ ለውጦችን ዝርዝር በሥራ ላይ የሚውሉበትን ቀን ጭምር ሕዝብ እንዲያውቅ ማድረግ አለባቸው። የተደረጉ ለውጦች የዕቃውና የአገልግሎቱ ተጠቃሚ የሆኑ የጎበዘተሰብ ክፍሎችን ጥቅም ለማስጠበቅ ለተቋቋሙ ድርጅቶች መላክን ጨምሮ በሕዝብ መገናኛ ዘዴዎች እንዲሁም በሌሎች መንገዶች በስፋት እንዲሰራጩ መደረግ ይኖርበታል።

04 የዕቃና አገልግሎት ወጪን የመተመን ዘዴ ማንዋል

የመንግሥት መስሪያ ቤቶች የዕቃና የአገልግሎት ክፍያ የውሳኔ ሃሳብ ለማቅረብ መከተል ያለባቸውን ወጪን የመተመን ወይም የማስላት ዘዴ እና ሌሎች ዝርዝር ማብራሪያዎችን የያዘው የዕቃና የአገልግሎት ክፍያ ማንዋል ከዚህ መመሪያ ጋር በተጓዳኝነት ተፈጻሚ ይሆናል።

05 የተሻሩ መመሪያዎች

“የዕቃና የአገልግሎት ዋጋ መመሪያ ቁጥር 2/1991” ተሸሮ በዚህ መመሪያ ተተክቷል።

06 መመሪያው ተፈጻሚ የሚሆንበት ቀን

ይህ መመሪያ ከታህሳስ 1 ቀን 2003 ዓ.ም ጀምሮ የፀና ይሆናል።

አዲስ አበባ

ሱፍያን አህመድ

የገንዘብና ኢኮኖሚ ልማት ሚኒስትር